

- art. 24 ust. 1 – 6 miesięczny okres od wystawienia wynalazku na wystawie publicznej na obszarze Państwa lub za granicą, w którym to czasie można powołać się na pierwszeństwo z wystawy. Jakiegokolwiek ujawnienie wynalazku zarówno na wystawie, jak i w okresie od daty wystawienia do daty faktycznego zgłoszenia go w Urzędzie nie może stanowić przeszkody do udzielenia patentu (po upływie 6 miesięcy przywilej ten wygasa),
- art. 25 – 12 miesięczny okres, w którym przysługuje możliwość powołania się na datę pierwszego, prawidłowego zgłoszenia wynalazku w jednym z państw należących do Międzynarodowego Związku Ochrony Własności Przemysłowej. Pierwszeństwo do uzyskania patentu w Rzeczypospolitej Polskiej oznaczone zostanie według daty zgłoszenia wcześniejszego (pierwszeństwo konwencyjne),
- art. 28 – termin na złożenie oświadczenia o woli korzystania z pierwszeństwa wynikającego z wystawienia wynalazku na wystawie publicznej albo ze zgłoszenia dokonanego za granicą (zgłaszający winien oświadczenie takie złożyć w podaniu o udzieleniu patentu na wynalazek),
- art. 31 – termin na złożenie wniosku o konwersję (tj. o udzielenie prawa ochronnego na wzór użytkowy w miejsce dotychczasowego wniosku „o udzielenie patentu na wynalazek”); wniosek taki złożyć można przed upływem 2 miesięcy od daty uprawnomocnienia się decyzji o odmowie udzielenia patentu,
- art. 52. 1. – termin, w jakim uprawniony może złożyć w Urzędzie Patentowym oświadczenie o gotowości udzielenia licencji na korzystanie z jego wynalazku nieodpłatnie lub za odpowiednią opłatą (licencja otwarta) – możliwość taka wygasa z chwilą wygaśnięcia prawa wyłącznego,
- art. 58 – przedawnienie roszczeń z tytułu naruszenia patentu następuje z upływem lat trzech od dnia, w którym uprawniony dowiedział się o naruszeniu patentu (oddzielnie co do każdego naruszenia),
- art. 80 ust. 2 – 5 letni okres trwania prawa ochronnego na wzór użytkowy, (na wniosek uprawnionego – złożony przed wygaśnięciem prawa – może ono być przedłużone na dalszych 5 lat, przy czym jeżeli uprawniony uiści opłatę za kolejny okres ochrony, w praktyce przyjmuje się, iż w sposób dorozumiany wyraził taką wolę).

- art. 99 – roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z projektu racjonalizatorskiego ulega przedawnieniu – w myśl art. 108 ustawy – na zasadach określonych w przepisach prawa cywilnego, tj. po upływie 10 lat. Pogląd ten był kwestionowany w literaturze, ale stanowisko takie usankcjonowane zostało wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 16.01.1974 r., w którym wyrażono pogląd, że wynagrodzenie takie „(...) nie jest świadczeniem okresowym, o którym mowa w art. 118 k.c. i ulega przedawnieniu dziesięcioletniemu”. Wynagrodzenie takie różni się od świadczenia okresowego, jakim jest np.: opłata licencyjna, odsetki (ulegające przedawnieniu po upływie lat trzech) – z tym, że poszczególne jego części wymagalne są po upływie dwóch miesięcy w stosunku do poszczególnych okresów, za jakie przysługuje. Zatem termin przedawnienia roszczenia, liczony być musi – w odniesieniu do poszczególnych jego części – oddzielnie od daty ich wymagalności.

Terminy procesowe – wiążą się z przebiegiem postępowania, w toku którego strona zobowiązana jest do dopełniania określonych czynności. Wyróżnić należy, w zależności od podmiotu, który terminy te zakreślił: terminy ustawowe – określone przez ustawodawcę, oraz terminy wyznaczone – określone przez organ, który prowadzi postępowanie. Wspólną cechą terminów procesowych jest to, że mogą one być przez organ prowadzący postępowanie przywracane, o ile ustawa nie stanowi wyraźnie, że określony termin nie podlega przywróceniu – można więc mówić o ich **przywracalności**.

Ponadto terminy procesowe ustawowe nie podlegają przedłużeniu, natomiast terminy procesowe wyznaczone przez organ prowadzący postępowanie mogą być – na uzasadniony wniosek – przedłużane przez ten organ. Odnośnie niektórych terminów procesowych wyznaczonych przez organ prowadzący postępowanie ustawodawca ustanawia ograniczenia w zakresie możliwości ich przedłużania [np.: w postępowaniu zgłoszeniowym w sprawach o udzielenie patentu i prawa ochronnego na wzór użytkowy zgłaszający może, przed upływem wyznaczonego mu terminu, w uzasadnionym przypadku, jeden raz wnieść o jego przedłużenie o okres do dwóch miesięcy – § 27 ust. 3 zarządzenia Prezesa UP RP z dnia 23 marca 1993 r. w sprawie ochrony wynalazków i wzorów użytkowych (M.P. Nr 18, poz. 179)].

Przykład terminów prawa procesowego występujących w ustawie z 19 października 1972 r. o wynalazczości (Dz. U. z 1993 r. Nr 26, poz. 117):

- art. 29. 1. – terminy wyznaczone przez Urząd Patentowy, w toku rozpatrywania zgłoszenia, w których zgłaszający ma uzupełnić zgłoszenie lub usunąć wskazane braki i istotne usterki.

Terminy o charakterze mieszanym – w prawie wynalazczym występują terminy, które wykazują cechy charakterystyczne dla terminów prawa materialnego, a równocześnie cechy charakterystyczne dla terminów prawa procesowego.

Przykładem terminu o charakterze mieszanym występującego w ustawie z 19 października 1972 r. o wynalazczości (Dz. U. z 1993 r. Nr 26, poz. 117) jest 6 miesięczny okres zalegania z opłatą, po upływie którego Urząd Patentowy wydaje decyzję o wygaśnięciu patentu (art.72.1.pkt 2).

Upływ tego terminu wywołuje skutki materialno-prawne w postaci wygaśnięcia prawa – co wskazuje na to, iż mamy do czynienia z terminem prekluzyjnym. Jednak z mocy art. 72 ust. 1 pkt 2 ustawy – Urząd Patentowy uchylił decyzję, w której orzeczono o wygaśnięciu patentu, gdy przywrócony został termin do uiszczenia zaległej opłaty. Oznacza to, że termin określony w art. 72 ust.1 pkt 2 ma charakter mieszany.

To, czy w danym przypadku mamy do czynienia z terminem prawa materialnego czy też z terminem prawa procesowego ocenić można analizując skutki prawne, jakie wywołuje upływ danego terminu. W praktyce – odwrotnie – próbuje się określić jakiego rodzaju jest dany termin, aby łatwiej było ustalić skutki prawne jego upływu. Niekiedy jednak ocena, czy dany termin ma charakter materialno-prawny czy też procesowy – napotykać może pewne trudności. I tak, np: zgodnie z art. 28 ustawy o wynalazczości zgłaszający wynalazek powinien w podaniu złożyć oświadczenie, czy chce skorzystać z prawa pierwszeństwa wynikającego z wystawienia wynalazku na wystawie publicznej albo ze zgłoszenia dokonanego za granicą, przy czym:

- oświadczenie musi być złożone w podaniu (termin zawity),
- oświadczenie musi wskazywać co najmniej datę i państwo dokonania zgłoszenia, (§ 4 ust. 2 zarządzenia Prezesa UP RP z dnia 23 marca 1993 r. w sprawie ochrony wynalazków i wzorów użytkowych oraz art. 4 lit. D ust. 1 Konwencji Paryskiej).

W § 3 ust. 3 zarządzenia wskazano, że dokumenty dotyczące pierwszeństwa zgłaszający może złożyć później, w terminie 4 miesięcy od daty zgłoszenia wynalazku w Urzędzie Patentowym RP. W orzecznictwie i literaturze ukształtowały się dwa poglądy na temat charakteru tego właśnie 4-miesięcznego terminu:

1. Termin na złożenie dokumentu stwierdzającego uprawnienie zgłaszającego do korzystania z pierwszeństwa jest terminem prawa materialnego i jako taki nie podlega przedłużeniu ani przywróceniu – postanowienie Komisji Odwoławczej z dnia 25.11.1993r. nr Odw. 1338/93.
2. Termin na złożenie dokumentu stwierdzającego uprawnienie zgłaszającego do korzystania z pierwszeństwa jest terminem procesowym i jako taki podlega przywróceniu.

Zwolennicy tego poglądu argumentują, że o ile w Konwencji Paryskiej termin do złożenia oświadczenia o woli korzystania z uprzedniego pierwszeństwa został określony w sposób kategoryczny, o tyle dowolność pozostawiona ustawodawstwu krajowym w odniesieniu do zakreszenia terminu wnoszenia dowodów pierwszeństwa sugeruje, że termin ten ma charakter proceduralny.

Z terminami prawa procesowego (tak ustawowymi, jak i wyznaczonymi) wiąże się **instytucja przywrócenia terminu**. Generalnie instytucja ta zasadza się, bez względu na akt, który ją normuje, na następujących przesłankach:

- uprawdopodobnienie braku winy w niedopełnieniu czynności,
- dopełnienie czynności wraz ze złożeniem wniosku o przywrócenie terminu.

Trzecią przesłanką, warunkującą przywrócenie terminu, jest złożenie wniosku w odpowiednim, zakreślonym w ustawach czasie. Ta przesłanka jest inaczej normowana w aktach mających zastosowanie do postępowania zgłoszeniowego przed Urzędem Patentowym, a inaczej w aktach mających zastosowanie w postępowaniu przed Komisją Odwoławczą przy Urzędzie Patentowym. W zakresie postępowania toczącego się przed Urzędem Patentowym RP oraz przed Komisją Odwoławczą – instytucję **przywrócenia uchybionego terminu** (procesowego ustawowego i wyznaczonego przez organ prowadzący postępowanie) normują trzy akty prawne:

- ustawa o wynalazczości – art. 29 ust. 3-5 i art. 29 ust. 6 (dotyczy przywracania terminów wyznaczanych zgłaszającemu do uzupełnienia zgłoszenia lub usunięcia wskazanych braków i istotnych usterek), wniosek o przywrócenie terminu musi być złożony w ciągu 2 miesięcy od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu, nie później jednak niż w ciągu jednego roku od dnia, w którym termin upłynął;
- kodeks postępowania administracyjnego – art. 58, 59 i 60 (dotyczy przywracania terminów innych niż wyznaczone przez UP RP w trybie art. 29 ustawy, tj. przywracania terminów na wniesienie odwołania lub zażalenia, oraz terminów wyznaczonych w postępowaniu odwoławczym), prośbę o przywrócenie terminu należy wnieść w ciągu 7 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu (przy czym termin 7-dniowy nie podlega przywróceniu);
- rozporządzenie Rady Ministrów z 28 kwietnia 1993 r. w sprawie postępowania spornego i odwoławczego oraz opłat związanych z ochroną wynalazków i wzorów użytkowych (Dz. U. Nr 36, poz. 160 z póź. zm.) – § 21 ust. 7-10.

Warunkiem przywrócenia terminu do wniesienia opłat związanych z ochroną jest spełnienie łącznie trzech przesłanek:

- a) brak winy po stronie zainteresowanego; nie wymaga się tutaj udowodnienia braku winy, wystarczy uprawdopodobnienie,
- b) równoczesne dopełnienie czynności, tj. uiszczenie opłaty,
- c) wniesienie wniosku o przywrócenie terminu w czasie określonym w przepisie szczególnym, tj.:
 - w ciągu 2 miesięcy od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu, nie później jednak niż w ciągu roku od dnia, w którym termin ten upłynął (w odniesieniu do terminu na wniesienie opłaty za pierwszy okres ochrony wynalazku lub pięcioletni okres ochrony wzoru użytkowego oraz w odniesieniu do terminu wniesienia opłaty jednorazowej za zgłoszenie wynalazku lub wzoru użytkowego);
 - w ciągu 2 miesięcy od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu, nie później jednak niż w ciągu 6 miesięcy od dnia, w którym termin ten upłynął (w odniesieniu do terminu na wniesienie zwiększonej o 30% opłaty za dalsze okresy ochrony, wnoszonej po upływie terminu płatności).

Wnioski o przywrócenie terminu kieruje się do organu właściwego w sprawie. Natomiast, zgodnie z art. 115 ust. 1 ustawy o wynalazczości, na postanowienia wydane w tym przedmiocie przysługuje zażalenie do Komisji Odwoławczej przy Urzędzie Patentowym.

W sytuacji, gdy z uwagi na niedopełnienie przez zgłaszającego pewnej czynności wydana została decyzja umarzająca postępowanie w sprawie – zgłaszającemu przysługują dwie możliwości:

- może on złożyć wniosek o przywrócenie terminu, któremu uchybił, tym samym nie kwestionując merytorycznej zasadności decyzji umarzającej, a jedynie powołując się na okoliczności uzasadniające przywrócenie terminu, lub
- może wnieść odwołanie od decyzji umarzającej postępowanie w sprawie, wskazując na jej wadliwość.

Zgłaszający może skorzystać również z obu tych środków, mimo że teoretycznie są one ze sobą sprzeczne. Wtedy jednak, jeśli Urząd Patentowy wyda postanowienie odmawiające przywrócenia terminu – zgłaszający konsekwentnie powinien wnieść na nie zażalenie. W przeciwnym bowiem razie postanowienie o odmowie uprawomocni się, a wobec tego Komisja Odwoławcza przy Urzędzie Patentowym, w ramach rozpoznawania odwołania, może ustosunkować się jedynie do kwestii zasadności decyzji, tj. do tego, czy czynność, do której wezwał Urząd, została dopełniona w terminie. Wynik jest oczywisty, gdyż skoro zgłaszający ubiegał się o przywrócenie terminu, to a contrario tego terminu nie dochował. Zatem Komisja Odwoławcza nie może już oceniać prawidłowości dokonanej przez Urząd oceny przesłanek do zastosowania instytucji przywrócenia terminu.

Jak przedstawiono powyżej, obecnie obowiązujący stan prawny na gruncie przepisów prawa wynalazczego jest bardzo złożony i postulować należy wprowadzenie jednolitej regulacji stwarzającej jasność co do zasad obowiązujących w tym zakresie.